

Ήταν γύρω στα 1500 π.Χ. Η ειρήνη και η ασφάλεια βασιλευαν στην Ανατολική Μεσόγειο: Στην Πελοπόννησο, οι Ατρείδες απολάμβαναν τα αγαθά της μυκηναϊκής αυτοκρατορίας. Στη Μικρά Ασία, ανθούσε το κράτος των Χετταίων. Στη Μεσοποταμία, ο βασιλιάς Μπουραμπουριάς Α' στέριωνε το νέο βασίλειο της Βαβυλώνας. Στην πανίσχυρη Αίγυπτο, ο Φαραώ Τούθμωσης Γ' άπλωνε την κυριαρχία του ως την Παλαιστίνη και τη Συρία, κρατώντας σκλάβους τους Ιουδαίους στη χώρα του.

Αδάμαστοι ναυτικοί, θαρραλέοι ποντοπόροι και πανέξυπνοι έμποροι, οι κάτοικοι της Κρήτης αποτελούσαν τον συνδετικό κρίκο όλων αυτών, μεταφέροντας και μεταπουλώντας τα προϊόντα, από τη μια γωνιά στην άλλη. Έπλεαν βόρεια, σ' απάτητες κι απολίτιστες περιοχές κι έφταναν ίσως κι ως τις εκβολές του Δούναβη, αντιμέτωποι με τα στοιχεία της φύσης και τους πειρατές.

Ήταν οι ατρόμητοι Κεφτί, των αιγυπτιακών παπύρων. Το εμπορικό κέρδος τούς ωθούσε ν' ανοίγουν νέους ναυτικούς δρόμους, να επεκτείνουν τους ορίζοντες και να μεταφέρουν τον πολιτισμό από τη μια θάλασσα στην άλλη.

Ξαφνικά, όλα γκρεμίστηκαν. Η μινωική αυτοκρατορία διαλύθηκε και οι ατρόμητοι Κεφτί έμποροι και ναυτικοί δεν ξαναφάνηκαν στα αιγυπτιακά λιμάνια. Συμφορές έπληξαν τη χώρα των Φαραώ. Οι ασιατικές κτήσεις επαναστάτησαν. Οι Εβραίοι διάβηκαν την Ερυθρά θάλασσα, που χωρίστηκε στα δύο, ανοίγοντας δρόμο να περάσουν. Οι πολύχρυσες Μυκήνες καταστράφηκαν. Το κράτος των Χετταίων σωριάστηκε αφανισμένο, επιτρέποντας στους Αχαιούς να πάρουν την Τροία. Κι όταν επέστρεψαν στις πατρίδες τους, τις βρήκαν αναστατωμένες:

Τους μνηστήρες της Πηνελόπης συνάντησε ο Οδυσσέας και τους εξόντωσε στην Ιθάκη. Τον Αίγισθο να κυβερνά βρήκε ο Αγαμέμνων στο Άργος, όπου δολοφονήθηκε. Οι Νόστοι (τα έπη που περιγράφουν την επιστροφή των ηρώων στις πατρίδες τους) αναφέρουν ότι όλοι οι βασιλιάδες, που μετείχαν στον τρωικό πόλεμο, βρέθηκαν μπροστά σε εσωτερικές ταραχές, όταν γύρισαν. Νέες φυλές κατέβαιναν από τα βουνά κι ανάγκαζαν τους παλιούς κατοίκους να ξεσπιτωθούν, αναζητώντας αλλού γη να σταθούν. Παντού, αναστατώσεις και καταστροφή.

Όταν όλα σίγησαν, μια «νέα τάξη» πραγμάτων επικρατούσε στην περιοχή. Είχαν, όμως,

περάσει πάνω από 250 χρόνια, αφότου χάθηκαν οι Κεφτί από τις θάλασσες. Τι είχε συμβεί;

Η μυθολογία έριξε πολύ νερό στις αναζητήσεις. Ο ήρωας Βελλερεφόντης ζήτησε κάποια στιγμή από τον θεό της θάλασσας, Ποσειδώνα, να εκδικηθεί κάποια αδικία, που του έγινε. Ο Ποσειδώνας ανταποκρίθηκε βάνουσα στο αίτημα: Πλημμύρισε στα νερά τη Λυκία της Μ. Ασίας (περίπου, απέναντι από τη Ρόδο) κι αφάνισε κάθε ζωή. Χρονικά, ο Βελλερεφόντης τοποθετείται στην πριν από το 1300 π.Χ. εποχή. Μέσα, δηλαδή, στα κρίσιμα χρόνια.

Με πλημμύρες έχει να κάνει κι ένας αρχαίος μύθος της Σαμοθράκης. Λέει πως η Ευρώπη ήταν ενωμένη με την Ασία στο σημείο του Βοσπόρου. Κάποια στιγμή, όμως, σχίστηκε το ένωμα, άνοιξε το πέρασμα και ξεχύθηκαν στο Αιγαίο τα νερά του Εύξεινου Πόντου, πλημμυρίζοντας τα πάντα. Παρόμοιοι μύθοι υπάρχουν και σ' άλλα νησιά.

Στην Αττική, πάλι ο θεός Ποσειδώνας φορτώθηκε την καταστροφή. Μόλις έχασε το στοίχημα από την Αθηνά, για το ποιος θα είναι ο προστάτης της περιοχής (ο μύθος με την ελιά), θύμωσε και πλημμύρισε τη χώρα με νερά, αφανίζοντάς την. Κατακλυσμός στην Αττική αναφέρεται και στα αιγυπτιακά κείμενα που μιλούν για τη χαμένη Ατλαντίδα.

Την πιο χοντρή ζημιά, όμως, την έκανε ο Δίας. Εξοργίστηκε με το ανθρώπινο γένος, που πήγαινε κατά διαόλου, κι έπνιξε τη γη στα νερά. Την τελευταία στιγμή, ο Προμηθέας πρόφτασε στον Δευκαλίωνα τα χαμπέρια και του είπε να χωθεί με τη γυναίκα του την Πύρρα σε μια κιβωτό. Οι δυο τους ήταν οι μόνοι που σώθηκαν. Όταν αποτραβήχτηκαν τα νερά, η κιβωτός άραξε στον Παρνασσό, οι δυο τους βγήκαν κι έκαναν, ανάμεσα σ' άλλους, και τον Έλληνα, γενάρχη των Ελλήνων.

Αρχικά, ο μύθος συσχετίστηκε με την κιβωτό του Νώε και το Αραράτ αλλά δεν κολλούσε. Η εποχή, που μας ενδιαφέρει, είναι μετά το 1500 π.Χ. Όμως, η ιστορία με την κιβωτό του Νώε βρέθηκε γραμμένη σε κείμενο των Σουμερίων, που χρονολογήθηκε πριν από το 2.250 π.Χ. (λίγο πριν από την εποχή που υποτίθεται ότι έζησε ο γενάρχης των εβραίων, Αβραάμ) και που απηχούσε παμπάλαιο γεγονός.

Ο κατακλυσμός του Νώε ταυτίστηκε με τις πλημμύρες των ποταμών Τίγρη και Ευφράτη, στη συμβολή των οποίων αναπτύχθηκε το κράτος των Σουμερίων. Με τους κατακλυσμούς γύρω από το Αιγαίο δεν έβγαινε άκρη.

Μετά τον Β' Παγκόσμιο πόλεμο, φούντωσε ο πυρετός για την ανεύρεση της μυθικής Ατλαντίδας. Τη συσχέτισαν με τη Σαντορίνη και την τρομερή έκρηξη του ηφαιστείου της, το 1650 ή 1450 π.Χ. Το μυστήριο της Ατλαντίδας δεν είναι βέβαιο ότι λύθηκε. Λύθηκαν, όμως, πολλά και τεράστια άλλα προβλήματα:

Η έκρηξη και η καταβύθιση της κορφής του ηφαιστείου δημιούργησαν παλιρροϊκό κύμα, ύψους εκατό με 250 μέτρων, που σάρωσε τα πάντα και κατάστρεψε τη μινωική Κρήτη. Είναι η εποχή, που χάθηκαν οι Κεφτί από τις θάλασσες. Χτυπήθηκαν όλες οι ακτές του Αιγαίου, η Αίγυπτος και η Παλαιστίνη. Η καταστροφή ήταν τρομακτική. Έτσι, όλοι οι μύθοι για πλημμύρες ερμηνεύονται από το αναμφισβήτητο αυτό γεγονός. Ερμηνεύονται, όμως, και πολλά άλλα συμβάντα, μερικά από τα οποία περιγράφει η Βίβλος και επιβεβαιώνουν οι αιγυπτιακοί πάπυροι.

Όταν έγινε το κακό, στην Αίγυπτο βασίλευε ο Φαραώ Τούθμωσης Γ'. Ξέρουμε ότι η βασιλεία του διάρκεσε από το 1479 ως το 1447 π.Χ.. Δυο πάπυροι αναφέρουν πως η καταστροφή κράτησε εννέα ημέρες, με αποτέλεσμα οι πόλεις να ερημώσουν και η παραγωγή να καταστραφεί. Οι περιγραφές μοιάζουν με τις πληγές του Φαραώ, που αναφέρει η Βίβλος, και ερμηνεύονται από την ηφαιστειακή στάχτη.

Το σύγχρονό της παλιρροϊκό κύμα, κατά τον καθηγητή Άγγελο Γαλανόπουλο, σάρωσε τις ακτές και επανήλθε είκοσι λεπτά αργότερα. Το διάστημα είναι αρκετό, για να περάσουν κάποιοι την Ερυθρά θάλασσα, αν το πέρασμα βρίσκεται στο σημείο, που υποδεικνύει ο καθηγητής κι όχι εκεί, που πιστευόταν. Και η έξοδος των εβραίων από την Αίγυπτο, κατά τη Βίβλο, συνέβη 480 χρόνια πριν από τη βασιλεία του Σολομώντα, που τοποθετείται στο 970 με 930 π.Χ. Φτάνουμε, δηλαδή, στο 1450 με 1410 π.Χ.

Η μελέτη της έκρηξης του ηφαιστείου της Σαντορίνης μας βοηθά να κατανοήσουμε, τι έγινε στον ελλαδικό χώρο. Αν η καταστροφή στην Αίγυπτο ήταν τέτοια που να έδωσε την

ευκαιρία να ξεσπάσουν επαναστάσεις των υποτελών, γίνεται φανερό, το τι μπορεί να συνέβη στη Μ. Ασία. Το χτύπημα ήταν οδυνηρό για το κράτος των Χετταίων. Και η κατάρρευσή του αναπόφευκτη μέσα στον χρόνο.

Διαλύθηκε, όταν έπεσε θύμα των μετακινουμένων λαών. Όταν πια δεν μπορούσε να βοηθήσει τους συμμάχους Τρώες, οι Αχαιοί πήραν την πόλη. Πίσω στις πατρίδες τους, όμως, οι καταστροφές έφεραν τις ανατροπές.

Όσοι κατοικούσαν στις ακτές και χτυπήθηκαν από το παλιρροϊκό κύμα, αποσύρθηκαν στην ενδοχώρα. Θα λέγαμε ότι πήραν τα βουνά. Αναγκαστικά, πίεσαν και πολέμησαν και εκδίωξαν τους ντόπιους, όπου τα κατάφεραν. Οι διωγμένοι κάπου έπρεπε να πάνε. Κάποιοι μετακινήθηκαν ειρηνικά, κάποιοι μεταβλήθηκαν σε ληστές, κάποιοι μπήκαν στα πλοία κι έγιναν πειρατές.

Μέσα σ' αυτόν τον χαμό κινήθηκαν κι οι Δωριείς. Έφαχναν νέους τόπους να εγκατασταθούν. Αυτό σημαίνει πως δεν κατέστρεφαν ό,τι έβρισκαν μπροστά τους. Κανένας δεν καταστρέφει το μέρος, όπου θέλει να κατοικήσει.

Η μετακίνησή τους συνέπεσε χρονικά με τις τρομερές αναστατώσεις κι έτσι χρεώθηκαν την ανάμνηση του χαλασμού. Ίσως, επειδή και μόνον, όταν ηρέμησαν τα πράγματα, βρέθηκαν να είναι οι νέοι κάτοικοι. Οι πραγματικοί νομάδες ληστές χτυπούσαν, κατέστρεφαν, άρπαζαν κι έφευγαν. Οι Δωριείς έφτιαχναν νέες εγκαταστάσεις.

Η απειλή από τις ληστρικές επιδρομές ανησύχησε την «ανώτατη αρχή» της Πελοποννήσου, παραδίδει ο καθηγητής Σπ. Μαρινάτος. Ένα τείχος ξεκίνησε να κατασκευάζεται στον Ισθμό της Κορίνθου. Στις άλλες περιοχές, πελοποννησιακές και μη, όπου υπήρχαν τείχη, διευρύνθηκαν για να συμπεριλάβουν και τους κατοίκους αλλά και τα ζώα. Επιγραφές της παραλιακής Πύλου, που διαβάστηκαν τα τελευταία χρόνια, αναφέρουν ότι οι εκεί κάτοικοι φοβήθηκαν κάποιον εχθρό, που θα ερχόταν από τη θάλασσα. Τα μέτρα, όμως, που πάρθηκαν, δεν τους έσωσαν. Η Πύλος καταστράφηκε γύρω στα 1250 π.Χ.

Στην Αίγυπτο, ανάμεσα στο 1220 και στο 1193 (περίπου τότε που έπεσε και η Τροία) βασίλευαν ο Ραμσής Γ' και ο γιος του, Μενεφθά. Αυτή την εποχή, λένε οι πάπυροι, η χώρα δέχτηκε την επίθεση των «λαών της θάλασσας». Τους αντιμετώπισε κι αυτοί στράφηκαν

προς την Παλαιστίνη.

Ας δούμε, πώς λέγονταν αυτοί οι «λαοί της θάλασσας»:

Σαρντάνα, Τούρσα, Σέκελες, Ρούκι, Ντερντέν, Πελέστ είναι μερικά από τα ονόματά τους. Το πού καταλήξαν όλοι αυτοί, το λέει το όνομα, με το οποίο βαφτίστηκαν οι τόποι:

Σαρδηνία, Τυρρηνία, Σικελία, Λυκία, Δαρδανία (τα σημερινά Σκόπια), Παλαιστίνη. Σάρωσαν μ' άλλα λόγια την ιταλική και τη βαλκανική χερσόνησο, τη Μ. Ασία και τη Μέση Ανατολή.

Έχει ενδιαφέρον να ξεχωρίσουμε αυτούς τους Πελέστ, που οι αιγυπτιακοί πάπυροι αναφέρουν ως Pr-st και που η επιστήμη τους ταυτίζει με τους Πελασγούς και με τους Φιλισταίους της Αγίας Γραφής.

Ο Πολ Κρέτσεμπερ λέει ότι αρχικά ήταν λαός ιλλυρικός. Στην Ιλλυρία (περίπου, σημερινή Αλβανία) υπήρχε πόλη Πελάστη. Οι Πελέστ, κατά τους παπύρους, πέρασαν στο νησί Καφτόρ, που δεν είναι άλλο από την Κρήτη, έμειναν για λίγο εκεί, βρήκαν στόλο και, μαζί με άλλους λαούς της θάλασσας, άρχισαν τις επιδρομές για να καταλήξουν στην Παλαιστίνη, όπου εγκαταστάθηκαν ως Φιλισταίοι.

Η αρχαιολογική σκαπάνη ήρθε να ενισχύσει αυτή την άποψη: Στην Παλαιστίνη βρέθηκαν κεραμικά φτιαγμένα με ντόπιο πηλό αλλά με διακόσμηση καθαρά ελλαδική αυτής της περιόδου.

Οι πινακίδες της Πύλου μιλούν για μεγάλο φευγιό. Ο κατοπινός ποιητής Μίμνερμος αναφέρει μετανάστευση στη Μ. Ασία. Μερικές οικογένειες από την Πύλο εγκαταστάθηκαν στην Αττική. Πύλιος στην καταγωγή ήταν και ο τελευταίος βασιλιάς της Αθήνας, Κόδρος. Άλλωστε, το όνομα Κο-δο-ρο αναφέρεται και στις πυλιακές επιγραφές, ενώ δεν είναι λίγες

οι αθηναϊκές οικογένειες των ιστορικών χρόνων, που υπερηφανεύονταν ότι κατάγονταν από την Πύλο.

Κάποια στιγμή, οι λαοί της θάλασσας βρέθηκαν στη Συρία, όπου έμειναν πολύ καιρό. Για να φτάσουν ως εκεί, είχαν ρημάξει ό,τι βρήκαν μπροστά τους. Άλλωστε, και η Συρία γνώρισε ανελέητη λεηλασία. Όταν η χώρα έδωσε όσα διέθετε, οι λαοί της θάλασσας, οργανωμένοι πολεμικά, κινήθηκαν νοτιοδυτικά και χτύπησαν την Αίγυπτο. Οι Αιγύπτιοι, όμως, εκείνου του καιρού, διέθεταν τόξα, που μπορούσαν να ρίξουν τα βέλη τους και να βρουν το στόχο 300 μέτρα μακριά. Και είχαν οργανωμένο στρατό. Οι λαοί της θάλασσας αποκρούστηκαν και σκόρπισαν. Εγκαταστάθηκαν σε διάφορα μέρη, στα οποία έδωσαν τα ονόματά τους.

Όταν η ομίχλη από τις βίαιες αναστατώσεις κατακάθισε, στον Ελλαδικό χώρο ξεπρόβαλαν οι μικρές πόλεις κράτη, που έμελλε να δώσουν συνέχεια στον αρχαίο πολιτισμό. Όλες στα μέρη, όπου είχε ανθίσει ο μυκηναϊκός πολιτισμός.

(protagon.gr, 29.9.2015)